

WOJEWODA ŁÓDZKI

PNIK-III.431.9.2025

Łódź, 13 listopada 2025 r.

Zarząd Fundacji
„Dziecięcy Uśmiech”
ul. Jagiellońska 8/16 paw. 2A
96-100 Skierniewice
KRS: 0000072690

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W okresie 16 lipca – 19 sierpnia 2025 r. przeprowadzona została kontrola Fundacji „Dziecięcy Uśmiech”¹, KRS: 0000072690; ul. Jagiellońska 8/16 paw. 2A, 96-100 Skierniewice.

Zakres kontroli: prawidłowość gromadzenia i wydatkowania środków pochodzących z 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych w organizacji pożytku publicznego, w tym na kontach indywidualnych (tzw. subkontach) podopiecznych organizacji², w okresie: 1.01 – 31.12.2024 r.

Podstawa prawna kontroli: art. 29 ust. 4 w związku z art. 29 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie³.

Kontrola została przeprowadzona przez zespół kontrolerów – pracowników oddziału kontroli Wydziału Prawnego, Nadzoru i Kontroli Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi, legitymujących się upoważnieniami Wojewody Łódzkiego z 10 lipca 2025 r.⁴, w składzie:

- P. Paweł Remisz – Kierownik oddziału – kierownik zespołu,
- P. Tomasz Kubera – Starszy Inspektor Wojewódzki,
- P. Izabela Pękońska – Specjalista,
- P. Adam Niezgodzki – Specjalista.

1 Dalej: Fundacja, albo organizacja. Status OPP od 7.06.2004 r.

2 Dalej: 1,5 % pdoof.

3 Dz. U. z 2025 r., poz. 1338. Publikator aktualny na początek okresu objętego kontrolą: Dz.U. z 2023 r., poz. 571. Dalej: ustawa OPP.

4 Upoważnienia od nr 62/2025 do nr 65/2025.

ŁÓDZKI URZĄD WOJEWÓDZKI W ŁODZI

90-926 Łódź, ul. Piotrkowska 104, tel.: (+48) 42 664 10 00, fax: (+48) 42 664 10 40Elektroniczna Skrzynka Podawcza ePUAP: /lodzuw/SkrytkaESP
<https://www.gov.pl/web/uw-lodzki>

Administratorem danych osobowych jest Wojewoda Łódzki. Dane przetwarzane są w celu realizacji czynności urzędowych. Masz prawo do dostępu, sprostowania, ograniczenia przetwarzania danych. Więcej informacji znajdziesz na stronie <https://www.gov.pl/web/uw-lodzki> w zakładce ochrona danych osobowych.

Ustaień dokonano na podstawie dokumentacji Fundacji oraz wyjaśnień złożonych przez Prezesa Zarządu Fundacji⁵. Prezes Zarządu Fundacji upoważnił przedstawiciela Fundacji – P. Zbigniewa Wieczorka - do reprezentowania Fundacji podczas czynności kontrolnych, w tym do składania wyjaśnień⁶.

Skontrolowaną działalność ocenia się **negatywnie**⁷. Na wskazaną ocenę wpływ ma skala nieprawidłowości ujawnionych w kontroli oraz ich poziom – krytyczny.

Ustalenia kontroli.

1. Podstawowe informacje o Fundacji.

Na podstawie § 8 Statutu⁸ Fundacji jej celem jest inicjowanie i konsolidacja działań na rzecz dzieci niepełnosprawnych, sierot i wszystkich dzieci potrzebujących pomocy.

Zgodnie ze Statutem Fundacji (§ 9) cele są realizowane poprzez:

- 1. Prowadzenie działalności charytatywnej na rzecz sierot, dzieci niepełnosprawnych, chorych i najbardziej potrzebujących pomocy oraz dzieci uzdolnionych.*
- 2. Współpracę z ośrodkami pomocy społecznej i innymi fundacjami działającymi w podobnym zakresie.*
- 3. Organizowanie pomocy placówkom oświatowym i wychowawczym.*
- 4. Ochronę i promocję zdrowia poprzez świadczenie pomocy finansowej dzieciom, placówkom opieki zdrowotnej oraz ośrodkom rehabilitacyjno-opiekuńczym dla dzieci.*
- 5. Promocję kultury, sztuki, ochronę dóbr kultury i tradycji oraz ochronę środowiska poprzez organizowanie prelekcji, odczytów z udziałem specjalistów, organizowanie akcji podnoszących świadomość dzieci i młodzieży szkolnej w tym zakresie.*
- 6. Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dzieci.*
- 7. Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej.*
- 8. Udzielanie pomocy społecznej w tym pomocy rodzinom, osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób.*

⁵ Wyjaśnienia pisemne z: 16.07.2025 r.,

⁶ Upoważnienie z 16.07.2025 r. Umowa o pracę z 1.09.2024 r., wygasła 30.06.2025 r. Podczas kontroli upoważniona osoba nie była pracownikiem Fundacji, natomiast pomimo tego została upoważniona przez Zarząd Fundacji do reprezentacji organizacji. Wyjaśnienia: 1. zestaw wyjaśnień bez daty; wyjaśnienia z 23.07.2025 r., 25.07.2025 r., 7.08.2025 r., 31.07.2025 r., 7.08.2025 r., 12.08.2025 r., 29.08.2025 r., 4.09.2025 r., dodatkowa informacja z 18.09.2025 r.

⁷ Stosowana skala ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna.

⁸ Okazano Statut Fundacji z adnotacją, że był obowiązujący w 2024 r. W trakcie kontroli przedstawiono uchwałę nr 1/2000 z 19.01.2000 r. ws. Statutu Fundacji, którą wprowadzono Statut. Statut zawiera wskazanie, że stanowi tekst jednolity z 29.09.2017 r. – wprowadzony po przyjęciu uchwały Rady Fundacji z 29.09.2017 r. ws. zmian w Statucie.

Statut określa, że Fundacja prowadzi działalność statutową nieodpłatnie i odpłatnie oraz może prowadzić działalność gospodarczą (§ 10; w § 40 Statutu określono zakres działalności gospodarczej). W *Rocznym sprawozdaniu merytorycznym z działalności organizacji pożytku publicznego za rok 2024* wskazano, że organizacja nie prowadziła działalności gospodarczej.

W Statucie brak jest jednak wskazania, w jakim zakresie Fundacja prowadzi działalność odpłatną i nieodpłatną, co stanowi nieprawidłowość, bowiem zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy OPP zakres prowadzonej działalności nieodpłatnej lub odpłatnej pożytku publicznego organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 określają w statucie lub w innym akcie wewnętrznym. Wprawdzie w *Rocznym sprawozdaniu merytorycznym z działalności organizacji pożytku publicznego za rok 2024* wskazano, że organizacja prowadziła tylko działalność nieodpłatną, lecz zapisy Statutu powinny precyzować zakres odpłatnej i nieodpłatnej działalności, skoro przewidziano oba rodzaje działalności.

W omawianej kwestii przedstawiono wyjaśnienia: *Fundacja od początku swojej działalności czyli od 14.12.2001 r. prowadzi wyłącznie działalność nieodpłatną pożytku publicznego zgodnie z zakresem sfery zadań publicznych wskazanych w art. 4 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zgodnymi z celami określonymi w § 8 „Dziecięcy Uśmiech” realizowanym poprzez zapisy § 9 Statutu. Zapis w statucie dopuszcza możliwość prowadzenia działalności odpłatnej jak i gospodarczej. W przypadku jeśli Zarząd podjąłby decyzję o prowadzeniu działalności odpłatnej i lub gospodarczej dokonałby odpowiednich zapisów i określiłby odpowiednie zakresy poszczególnych działalności w statucie lub innym akcie wewnętrznym i rachunkowo wyodrębniłby działalność odpłatną od nieodpłatnej i lub rachunkowej. W związku z faktem, że Fundacja nie prowadzi działalności nieodpłatnej i gospodarczej nie dokonano zmian w Statucie Fundacji i nie powstały inne akty wewnętrzne w w/w zakresie nie było konieczności dokonywania zapisów w w/w zakresie.*

Odnosząc się do złożonych wyjaśnień należy powtórzyć wyżej cytowaną normę ustawy OPP, która wyraźnie stanowi, że zakres prowadzonej działalności nieodpłatnej lub odpłatnej pożytku publicznego organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 określają w statucie lub w innym akcie wewnętrznym. Skoro Statutem Fundacji przewidziano **oba** wyżej wymienione rodzaje działalności a nawet działalność gospodarczą, obowiązkiem organów Fundacji jest wskazanie zakresów działalności. Jeśli zaś zamiarem

założycieli Fundacji było prowadzenie wyłącznie nieodpłatnej działalności pożytku publicznego, należało Statutem wskazać tylko ten rodzaj działalności.

Niezależnie od powyższego zauważenia wymaga, że warto Statutem określić zakres rodzajów działalności, ponieważ Fundacja zawsze jest uprawniona do podjęcia działań odpłatnych, nawet jeżeli nie planuje tego w danym okresie sprawozdawczym, zaś przydarzy się jej możliwość podjęcia działań odpłatnych⁹.

Zatem brak określenia w Statucie organizacji lub w innym akcie wewnętrznym zakresów działalności w sytuacji przewidzenia tymże Statutem obu rodzajów działalności ocenia się jako nieprawidłowość.

Organami Fundacji są: Zgromadzenie Fundatorów, Rada Fundacji, Zarząd Fundacji i Komisja Rewizyjna (§ 17 Statutu).

W kontrolowanym 2024 r. skład organów tworzyli:

- Zarząd Fundacji: P. Magdalena Krzesiak – Prezes, P. Marlena Matysiak - Wiceprezes, P. Krystyna Piotrowicz – Sekretarz, P. Bożena Czech – Skarbnik, P. Irena Bartosik – Członek.
- Komisja Rewizyjna Fundacji: P. Grażyna Wiśniewska – Przewodnicząca, P. Stanisław Maciejewski – Członek, P. Maria Chojecka – Członek¹⁰.

W okresie objętym kontrolą nie zachodziły zmiany w składzie ww. organów Fundacji¹¹.

W tabeli przedstawiono kompetencje organów istotne z punktu widzenia kontroli.

Zgromadzenie Fundatorów	Organ nadzorujący i opiniujący. Uchwalanie statutu. Wytyczanie głównych kierunków działania. Udzielanie absolutorium Radzie Fundacji i Komisji Rewizyjnej.
Rada Fundacji	Uprawnienia inicjatywne, stanowiące, kontrolne i opiniujące. Uchwalanie zmian Statutu. Uchwalanie rocznych planów działania Fundacji. Ocena pracy Zarządu, przyjmowanie i zatwierdzanie corocznych sprawozdań z działalności Zarządu. Udzielanie Zarządowi absolutorium. Wyrażanie opinii w sprawach przedłożonych przez Zarząd. Kontrolowanie bieżącej działalności Zarządu i wytyczanie głównych kierunków jego działalności. Nadzór nad działalnością Fundacji.

⁹ Analogiczny wniosek zostanie przedstawiony w dalszej części w odniesieniu do konta księgowego przeznaczonego do rejestrowania operacji gospodarczych na cele promocji / reklamy organizacji.

¹⁰ Skład organów ustalono na podstawie sprawozdań organizacji za 2024 r.

¹¹ Ustalono na podstawie wyjaśnień Prezesa Zarządu Fundacji z 16.07.2025 r. i odpisu pełnego z KRS wg stanu na 16.07.2025 r. Natomiast 20.06.2024 r. Rada Fundacji dokonała wyboru nowego składu Zarządu i Komisji Rewizyjnej, przy czym podano, że były to składy niezmienione w stosunku do wcześniejszych składów organów.

	Żądanie od Zarządu Fundacji przedstawienia wszelkich dokumentów dotyczących działalności Fundacji. Rewizja majątku oraz kontrola finansowa Fundacji.
Zarząd	Organ wykonawczy Fundacji. Kierowanie działalnością Fundacji. Zarządzanie funduszem i majątkiem Fundacji. Uchwalanie regulaminów, projektów programów działalności i budżetu Fundacji. Sporządzanie sprawozdań z działalności Fundacji. Podejmowanie decyzji niezastrzeżonych do właściwości Rady i Zgromadzenia Fundatorów. Powoływanie pełnomocników do kierowania wyodrębnioną sferą spraw należących do zadań Fundacji.
Komisja Rewizyjna	Funkcja kontrolna nad działalnością Fundacji – przynajmniej raz w roku Komisja przeprowadza kontrolę działalności Fundacji i jej organów ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki finansowej.

W odniesieniu do realizacji kompetencji władz organizacji w 2024 r. stwierdzono, że:

- Zarząd zgodnie z uprawnieniami kierował działalnością Fundacji, zarządzał funduszem i majątkiem Fundacji. Ze swej działalności przedstawił na Walnym Zebraniu w dniu 18.06.2025 roku sprawozdanie merytoryczne i finansowe;
- nie powołano pełnomocnika ds. gospodarowania środkami pdoof oraz innych pełnomocników;
- Zarząd Fundacji podjął 10.01.2022 r. uchwałę nr 1/01/2022, z której wynika pobieranie prowizji 10% od kwot przekazanych podopiecznym Fundacji jako koszty administracyjne i stałe Fundacji oraz prowizji 15% od wpłat środków 1% pdoof. Jak wynika z adnotacji Prezesa Zarządu Fundacji na uchwale, obowiązywała ona w 2024 r.

W kwestii powyższej uchwały wyjaśniono: *Uchwała dotycząca pobierania prowizji została podjęta w styczniu 2022 roku w momencie obowiązywania ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w której jest mowa o przekazywaniu 1% podatku należnego z zeznań podatkowych. Po wprowadzeniu zmiany w/w ustawy na podstawie ustawy z dnia 9.06.2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz 1265 z dnia 15.06.2022r.) Zarząd Fundacji nie miał świadomości i przeoczył fakt, że podjęta w styczniu uchwała wymaga zmiany. Na podstawie tej uchwały w 2022, 2023 i 2024 roku pobierane były prowizje w wysokości 10% od środków przekazanych podopiecznym Fundacji na podstawie darowizn. Prowizje od wpłat z 1,5% pdoof pobierane były w wysokości 15% i przekazywane na cele administracyjne i koszty stałe.*

Brak w uchwale określenia prawidłowej wysokości możliwości przekazywania środków pochodzących z pdoof nie spowodował przekazywania podopiecznym niższych kwot ponieważ określony procent prowizji dotyczył faktycznych kwot wpływów środków z 1,5% pdoof.

Pozostałe ustalenia związane z przedstawioną uchwałą zostały zamieszczone w części niniejszego dokumentu poświęconej dowodom księgowym;

- Walne Zgromadzenie Fundatorów Fundacji podjęło 20.06.2024 r. uchwałę nr 1/2024 ws. m.in.: przedstawienia sprawozdań z działalności Rady Fundacji i Komisji Rewizyjnej, zapoznania ze stanem finansowym Fundacji, omówienia kierunków działalności Fundacji na kolejną kadencję, uchwałę nr 2/2024 ws. udzielenia absolutorium Radzie Fundacji za kadencję 2021-2024, uchwałę nr 3/2024 ws. udzielenia absolutorium Komisji Rewizyjnej za kadencję 2021-2024, uchwałę nr 4/2024 ws. wyboru Przewodniczącego Rady Fundacji na kadencję 2024-2027¹², uchwałę nr 5/2024 ws. powołania Rady Fundacji na kadencję 2024-2027, uchwałę nr 6/2024 ws. powołania Komisji Rewizyjnej Fundacji;
- podczas posiedzenia Walnego Zgromadzenia Fundatorów Fundacji 20.06.2024 r. przedstawiciel Zarządu zapoznał Zgromadzenie ze stanem finansowym Fundacji; omówiono kierunki działań Fundacji na najbliższą kadencję, co wynika z protokołu posiedzenia.

Wyjaśniono dodatkowo: (...) Uczestnicy Zgromadzenia zapoznali się z wynikami finansowymi przedstawionymi w sprawozdaniu finansowym przygotowanym przez biuro rachunkowe (...). Przedstawiono wniosek o kontynuację dotychczasowych działań w zakresie pozyskiwania środków finansowych i realizację celów statutowych na rzecz podopiecznych w miarę możliwości finansowych Fundacji;

- Zarząd Fundacji opracował 9.06.2025 r. sprawozdanie merytoryczne za 2024 r., przy czym lektura dokumentu wskazuje, że zawiera on także dane finansowe. W dalszej części dokumentu odniesiono się do danych wynikających z ww. sprawozdania;
- Rada Fundacji przedstawiła sprawozdanie za lata 2021-24, w którym zapisano, że organ ten wykonywał statutowy obowiązek nadzoru nad całokształtem działalności Fundacji, przy czym brak jest szerszych informacji na ten temat, poza stwierdzeniem, że Rada przyjęła i zatwierdziła sprawozdania z działalności Zarządu za lata 2021-24 i udzieliła Zarządowi absolutorium;
- Komisja Rewizyjna opracowała 20.06.2024 r. sprawozdanie z działalności za lata 2021-24, w którym odnotowano, że: przeprowadziła kontrolę działalności Fundacji, zatwierdziła

12 Przedstawiono także protokół z posiedzenia Walnego Zgromadzenia Fundatorów 20.06.2024 r.

*Bilanse zysków i strat*¹³ oraz *Rachunki wyników w latach 2021-2024*, nie stwierdziła uchybień w prowadzeniu dokumentacji finansowej, podała dane finansowe za lata 2021-24.

Zwraca się uwagę, że w omawianym dokumencie zapisano: *Komisja Rewizyjna w terminie do 30.06.2025 roku zatwierdzi budżet za rok 2024*¹⁴;

- władze statutowe Fundacji odbyły 18.06.2025 r. posiedzenie, podczas którego, m.in.: Wiceprezes Zarządu przedstawił sprawozdania za 2024 r., Przewodnicząca Komisji Rewizyjnej poinformowała o przeprowadzeniu kontroli Fundacji ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki finansowej oraz przedstawiła Radzie Fundacji wyniki kontroli oraz uwagi i wnioski; zatwierdzono sprawozdania za 2024 r.

W odniesieniu do przedstawienia przez Przewodniczącą Komisji Rewizyjnej wyników kontroli, uwag i wniosków podano, że przedstawienie wyników nastąpiło ustnie, *nie stwierdzono uchybień a przyszłe działania będą zgodne z wymaganiami i potrzebami dzieci oraz ze Statutem i celami Fundacji*;

- Rada Fundacji podjęła 18.06.2025 r. uchwałę nr 1/2025 ws.: pozytywnej oceny pracy Zarządu za 2024 r., przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdań Zarządu za 2024 r., udzielenia Zarządowi absolutorium za 2024 r.;

- Komisja Rewizyjna podjęła 18.06.2025 r. uchwałę w sprawie zatwierdzenia bilansu i rachunku wyników Fundacji za 2024 r.

W tej kwestii wyjaśniono, że Komisja Rewizyjna przeprowadziła kontrolę działalności Fundacji i jej organów. Z tych czynności nie sporządzono dokumentu, ponieważ – jak podano – dokumentem potwierdzającym kontrolę jest uchwała zatwierdzająca bilans i rachunek wyników za 2024 r. Poinformowano, że *gospodarka finansowa Fundacji jest zgodna z zasadami finansowymi*;

- 18.06.2025 r. Rada Fundacji podjęła uchwałę ws. oceny pracy Zarządu Fundacji i zatwierdzenia sprawozdań z działalności Zarządu za 2024 r. oraz udzielenia Zarządowi absolutorium.

13 Kontrola zwraca uwagę, że nie ma dokumentu, który byłby określany jako *Bilanse zysków i strat*. Dokumentami finansowymi są – odrębnie: bilans, rachunek zysków i strat, rachunek wyników.

14 Zapis budzi wątpliwość kontroli, ponieważ: albo Komisja Rewizyjna miała na myśli, że zatwierdzi projekt budżetu Fundacji na rok kolejny, tj. do 30.06.2025 r. na 2026 r. (lecz byłoby to sprzeczne z intencją dokumentu, którą jest sprawozdawczość za lata 2021-24); albo do 30.06.2025 r. miało nastąpić rozliczenie wykonania budżetu za rok poprzedni, tj. 2024. Określenie: *zatwierdzenie budżetu sugeruje bowiem zatwierdzenie planu finansowego na jakiś okres obrachunkowy*.

Sprawozdanie opracowano w 2024 r., a więc powinno obejmować dane za okres do 2024 r., w tym podsumowanie założeń przyjętych na te lata. W przyszłości Komisja Rewizyjna powinna wykazać większą staranność przy sporządzaniu sprawozdań oraz stosować w nich precyzyjne określenia.

Mając na względzie ustalenia kontroli, opisane w niniejszym dokumencie, wykonywanie uprawnień zarządczych oraz nadzorczo-kontrolnych przez właściwe organy Fundacji ocenia się jako nieskuteczne.

Uznać należy, że co do zasady statutowe kompetencje władz Fundacji były realizowane, jednak jak wskazano wyżej, jakość działań zarządczych oraz nadzorczo-kontrolnych organów organizacji uznać należy za niewystarczającą.

Zgodnie z art. 20 ust. 1 pkt 3 ustawy OPP organizacją pożytku publicznego może być organizacja pozarządowa oraz podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 4, z zastrzeżeniem art. 21, która spełnia łącznie następujące wymagania: (...) 3) nadwyżkę przychodów nad kosztami przeznacza na działalność, o której mowa w pkt 1.

Wyjaśniono, że Fundacja w swoim archiwum nie posiada dokumentów realizujących powołany przepis prawa. Poinformowano, że takie uchwały nie zostały podjęte w 2024 r. za rok wcześniejszy i w 2025 r. za rok objęty kontrolą. Wskazano: *Zarząd Fundacji nie miał świadomości, że decyzja o przeznaczeniu nadwyżki bilansowej (...) musi być podejmowana w formie uchwały (...).* Jednocześnie zadeklarowano, że Fundacja od początku funkcjonowania przeznaczała nadwyżkę na cele statutowe – corocznie na posiedzeniach Walnego Zebrania podejmowane były decyzje w tym względzie w formie ustnej. Zdaniem wyjaśniającego także z ustawy o fundacjach i ze Statutu nie wynika obowiązek podejmowania uchwały w omawianej kwestii. W innym miejscu wyjaśnień wskazano, że to Zarząd podejmował decyzje ustnie w zakresie omawianej kwestii. Zadeklarowano, że organizacja będzie podejmować uchwały w sprawie przeznaczenia nadwyżki przychodów nad kosztami¹⁵.

Odnosząc się do udzielonych wyjaśnień kontrola zwraca uwagę, że pomimo iż w powołanym przepisie ustawy OPP brak jest wymogu pisemnego podejmowania decyzji ws. przeznaczenia nadwyżki przychodów nad kosztami, wypracowanej przez OPP; to celem udokumentowania decyzji podejmowanych przez organy Fundacji, warto te decyzje utrzymywać w formie uchwał. Zresztą organy Fundacji są organami kolegialnymi, a zatem najbardziej właściwą dla takich organów formą podejmowania decyzji, jest uchwała.

Brak podjęcia uchwał przez Fundację w przedmiocie nadwyżki ocenia się jako uchybienie.

¹⁵ Kontrola zwraca uwagę, że w jednych wyjaśnieniach podawano, że *walne zebranie* podejmowało przedmiotowe decyzje w formie ustnej, w innych wyjaśnieniach – Zarząd Fundacji. Wobec tego zauważa się, że jednym z organów Fundacji jest Zgromadzenie Fundatorów, nie zaś *walne zebranie*. Ponadto organizacja powinna wypracować zasady stanowiące o tym, który z jej organów podejmować będzie przedmiotowe decyzje.

W trakcie kontroli Zarząd Fundacji, na posiedzeniu 30.07.2025 r., podjął uchwały w sprawie przeznaczenia nadwyżek bilansowych za 2023 r. i 2024 r.¹⁶. W uchwałach wymienione statutowe cele Fundacji. Powyższe działania ocenia się jednakże jako wątpliwe, z uwagi na fakt, że zarówno okresy sprawozdawcze 2023 r. i 2024 r., w dniu podjęcia ww. uchwał, były już zamknięte.

Dodatkowo brak jest zgodności co do kwoty nadwyżki za 2024 r. pomiędzy sprawozdaniem merytorycznym organizacji za 2024 r., opublikowanym na stronie Narodowego Instytutu Wolności¹⁷ (wynik działalności nieodpłatnej pożytku publicznego: 561 978,47 zł) a danymi z uchwały Zarządu Fundacji (566 044,59 zł)¹⁸. Rozbieżność ocenia się jako nieprawidłowość. Świadczy ona także o niedołożeniu należytej staranności w procesie sprawozdawczym.

W kwestii zarządzania i gospodarowania środkami 1,5% pdoof oraz mechanizmów opłacania wydatków finansowanych ww. środkami i mechanizmów refundacji wydatków poniesionych przez opiekunów podopiecznych udzielono wyjaśnień: *środki finansowe przychodzące z Urzędu Skarbowego z 1,5% są przypisywane na odpowiednie subkonta poszczególnych podopiecznych. Zasady wydatkowania środków (...) w zakresie wysokości kosztów fundacji (prowizji) określa Uchwała Nr 1/01/2022 r. z dnia 10.01.2022 r. Opiekunowie podopiecznych lub osoby uprawnione zapoznają się i potwierdzają jego znajomość. (...). środkami pozyskanymi z 1,5% z pdoof zarządza i decyduje Zarząd Fundacji. Osobiście Prezes Fundacji i Wiceprezes Fundacji wg ustalonych zasad.*

Podopieczni fundacji przekazują do biura Fundacji faktury za usługi rehabilitacyjne, zakup leków, pobyty sanatoryjne itp. w zakresie działu leczenie i rehabilitacja. Zakupy usług i towarów w zakresie pomoc dzieciom i dzieciom uzdolnionym to drugi wyodrębniony księgowo dział. A trzecim działem księgowym są koszty inne (administracja). Po otrzymaniu przez pracownika biura dokumentu księgowego (faktura, rachunek, paragon fiskalny) opisanego i podpisanego przez osobę uprawnioną dokumenty te są opieczetowane odpowiednimi pieczęciami i sprawdzone pod względem merytorycznym, formalnym i księgowym przez pracownika biura i następnie zatwierdzone do wypłaty przez Prezesa Fundacji. Taki dokument zostaje przekazany do Wice prezesa Fundacji, która po sprawdzeniu stanu konta podopiecznego dokonuje płatności na wskazane konto bankowe. Część

¹⁶ Uchwały nr: 3/07/2025, 4/07/2025.

¹⁷ Sprawozdanie po korekcie dokonanej w toku kontroli.

¹⁸ Wprawdzie w sprawozdaniu merytorycznym za 2024 r. po korekcie figuruje kwota 566 044,59 zł, ale w ramach rubryki dotyczącej wyniku działalności gospodarczej, której Fundacja nie prowadziła w 2024 r. Zatem ujęcie ww. kwoty w podanej rubryce także stanowi nieprawidłowość.

podopiecznych sama dokonuje zapłaty za zakupione towary i usługi a Fundacja zwraca wydatkowane środki przelewem Bankowym na ich konto. Część podopiecznych przedstawia faktury i terminem płatności na rzecz dostawców usług i towarów i wtedy przelew wykonany jest na konto dostawcy.

W przedmiocie funkcjonowania w Fundacji subkont dla podopiecznych złożono obszerne informacje, które powołuje się w tym miejscu:

Dla każdego z podopiecznych zostało utworzone subkonto imienne. Po otrzymaniu z Urzędu Skarbowego informacji o ilości 1,5% zebranych środków z pdeoof i po otrzymaniu przelewu bankowego . Pani Marlena Matysiak Wiceprezes Fundacji przypisuje do odpowiedniego subkonta imiennego kwotę wskazaną i przekazaną przez Urząd Skarbowy. Z zasobów środków finansowych poszczególnego subkonta wypłacane są środki na wskazane konto bankowe podopiecznego.

W przypadku pomocy z 1,5% uczniom ze Szkoły Muzycznej w Skierniewicach, Akademii Piłkarskiej Unia Skierniewice i Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Skierniewicach subkonta zostały założone na poszczególne instytucje. Zasady wspierania są tożsame z zasadami opisanymi w punkcie poniżej.

Fundacja finansuje wydatki na rzecz podopiecznych zarówno przez opłacanie bezpośrednio na konta bankowe wskazane przez rodziców, opiekunów prawnych „podopiecznych” jeśli faktury czy rachunki za usługi i towary zostały opłacone bezpośrednio przez „podopiecznego”, dostarczone do biura Fundacji wraz z opisem kogo dotyczy wydatek i w jakim celu zostały poniesione koszty. Po weryfikacji i sprawdzeniu pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym przez pracownika biura oraz zatwierdzeniu do wypłaty z podaniem rodzaju kosztu: koszty leczenia i lub rehabilitacji, koszty pomoc dzieciom, koszty administracyjne przez Panią Prezes Magdalenę Krzesiak dokumenty księgowe (faktury, rachunki, paragony fiskalne) pracownik biura przekazuje do płatności do Pani Marleny Matysiak Wiceprezes i po sprawdzeniu stanu środków na subkoncie „podopiecznego” są przelewane na podane konto bankowe. W przypadku faktur i rachunków terminowych nie opłaconych przez „podopiecznego” procedura jest zgodna z opisem powyżej a płatności dokonuje się na konto wskazane na dokumencie księgowy.

Każdy z podopiecznych jest przyjęty pod opiekę Fundacji na podstawie złożonych do Fundacji dokumentów; pisma rodzica, opiekuna z opisem danej sytuacji podopiecznego i z prośbą o przyjęcie pod opiekę Fundacji. Do pisma przewodniego załącza się orzeczenie o niepełnosprawności, następnie Zarząd podejmuje uchwałę o przyjęciu danej osoby w poczet podopiecznych. Przyjęcie w poczet podopiecznych uprawnia i daje możliwość do korzystania z odpisów z 1,5% pdeoof. Rodzice /opiekunowie są informowani o stanie środków finansowych zebranych w danym roku i ogólnie zgromadzonych do wykorzystania na subkoncie. Rodzice /opiekunowie składają faktury, rachunki, paragony fiskalne i po weryfikacji otrzymują środki finansowe.

Fundacja weryfikuje czy znajdujące się na poszczególnych dokumentach księgowych pozycje są adekwatne do schorzenia i stanu zdrowia podopiecznego czy wydatek jest związany z potrzebami podopiecznego.

Fundacja w celu zapewnienia właściwego i należytego wydatkowania środków z 1,5% stworzyła wielostopniowy system weryfikacji:

- 1. Wymaga przekazania do Fundacji dokumentów kwalifikujących do otrzymywania 1,5% z pdoof. potwierdzających np. niepełnosprawność i innych w zależności od podopiecznych.*
- 2. Dokumenty księgowe dostarczane przez „podopiecznych” są weryfikowane przez pracownika biura Fundacji pod względem merytorycznym, formalnym, rachunkowym i zatwierdzone przez Prezes Fundacji oraz na etapie płatności kontrolę przeprowadza Wiceprezes Fundacji. (...).*

W 2024 r. środki 1,5% pdoof trafiły do 28 beneficjentów organizacji – osób fizycznych (w większości przypadków), klubu sportowego, ośrodka szkolno-wychowawczego, szkoły muzycznej¹⁹.

2. Wysokość środków finansowych pochodzących z 1,5% pdoof.

Na potrzeby niniejszej kontroli dokonano ustaleń w kwestii wysokości środków 1,5% pdoof, które organizacja otrzymała w 2024 r.

W:

- *Rocznym sprawozdaniu merytorycznym z działalności organizacji pożytku publicznego za 2024 r.,*
 - *sprawozdaniu merytorycznym opracowanym przez Zarząd Fundacji 9.06.2025 r. za 2024 r.,*
- wskazano, że organizacja otrzymała środki finansowe pochodzące z 1,5% pdoof w wysokości 198 391,70 zł.

Wskazaną kwotę potwierdza ewidencja księgowa konta 702 *Przychody z tytułu 1%* oraz wykaz Ministra Finansów – OPP, które otrzymały środki 1,5% pdoof w 2024 r. za 2023 r.²⁰.

Drugostronnie wpływy środków 1,5% pdoof ewidencjonowano na koncie księgowym 131-1 (kwota środków zgodna z kwotą zaewidencjonowaną na koncie 702), przy czym na wskazanym koncie widnieją także inne operacje gospodarcze, a zatem nie wyodrębniono konta do rejestracji wpływów ze środków 1,5% pdoof, co nie wypełnia wymogów art. 27 ust. 2c (organizacja pożytku publicznego wyodrębnia w ewidencji księgowej środki, o których mowa w ust. 2, w tym wysokość środków wydatkowanych na promocję 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych, o której mowa w art. 27c ust. 1) i stanowi nieprawidłowość.

¹⁹ Wprawdzie w wyjaśnieniach z 7.08.2025 r., w których podano listę beneficjentów, widnieje 29 pozycji, jednak jedna pozycja o nazwie *Fundacja* jest pozycją, której nie przypisano żadnej kwoty pdoof. Także pozostałe ustalenia kontroli nie wskazują, aby Fundacja przekazała środki pdoof innej fundacji.

²⁰ Wg stanu na 15.09.2024 r. <https://www.gov.pl/web/finanse/1-5-procent-podatku-dla-opp>

Tym samym dane wykazane w sprawozdaniu organizacji za 2024 r. są zgodne z danymi ewidencji księgowej.

W *Rocznym sprawozdaniu merytorycznym z działalności organizacji pożytku publicznego za 2024 r.* na początek okresu sprawozdawczego organizacja wykazała posiadanie środków 1,5% pdoof w kwocie 574 522,31 zł.

W tej kwestii złożono wyjaśnienia, z których wynika, że wymieniona kwota środków jest nieprawidłowa (*Nastąpił błąd rachunkowy i pomyłka przy przepisywaniu z dokumentów księgowych*). Fundacja przedstawiła podczas kontroli kalkulacje, z których wyprowadziła kwotę środków 1,5% pdoof na początek 2024 r.: 174 666,14 zł.

Z kolei w innych wyjaśnieniach podano kwotę 209 787,72 zł, która znalazła się finalnie w korekcie sprawozdania merytorycznego za 2024 r., zamieszczonego na stronie internetowej Narodowego Instytutu Wolności.

Opisane ustalenia prowadzą do wniosku, że organizacja nie była w stanie wiarygodnie i wiążąco podać kwoty środków 1,5% pdoof wg stanu na początek roku sprawozdawczego, co ocenia się jako nieprawidłowość²¹.

Uwagę zwracają wyjaśnienia udzielone w opisywanej kwestii, z których wynika, że aby ustalić kwotę środków 1,5% pdoof na początek 2024 r. Fundacja musiała przeanalizować dane finansowe od 2020 r.: *Posiadane przez Fundację środki z 1,5% pdoof nie są ewidencjonowane na kontach księgowych narastająco. Za każdy rok obrotowy księgowane są przychody i koszty dotyczące danego roku. Dla ustalenia stanu posiadanych środków na początek 2024 roku dokonano analizy sprawozdań za poprzednie 5 lat (...).*

Biorąc pod uwagę, że łączna kwota przychodów Fundacji, wykazana w sprawozdaniach za 2024 r., wyniosła 789 787,71 zł, wysokość przychodów z 1,5% pdoof stanowi 25,2% wszystkich przychodów.

3. Wyodrębnienie rachunkowe środków pochodzących z 1,5% pdoof. Ustalenia związane z *Polityką rachunkowości Fundacji*.

W kontrolowanej organizacji przyjęto *Politykę rachunkowości*, którą okazano jako dokument z adnotacją: *Obowiązująca w 2024 roku*. Dokument nie posiada jako załącznika zakładowego planu kont księgowych. Natomiast okazano wydruk planu kont z ewidencji księgowej, na którym Prezes Zarządu Fundacji oznaczył, że obowiązywał w 2024 r.

21 *Vide* także wnioski końcowe opisane w końcowej części dokumentu.

Plan kont uwzględnia konta księgowe przeznaczone do rejestrowania operacji gospodarczych z zaangażowaniem środków 1,5% pdoof, przy czym nazewnictwo kont nie zostało dostosowane do wskazania środków 1,5% pdoof (konta księgowe zawierają oznaczenia: 1%):

- dla przychodów - 702 *Przychody z tytułu 1%*; 131-1 *Rachunek bieżący PKO BP SA 98-3121 rachunek podstawowy FUNDACJA* oraz pozostałe konta analityczne w ramach konta 131-1, przeznaczone do operacji gospodarczych dla poszczególnych beneficjentów organizacji;
- kosztowe zespołu 5 – wszystkie o nazwie *Sfinansowane z 1%*. W tym miejscu nie wymienia się wszystkich przewidzianych planem kont, wskazuje się tylko, że koszty były rejestrowane na kontach: 550-1-50-3, 550-2-50-3, 550-4-50-3, 550-6-50-3 (grupa kont 550 dotyczy kosztów administracyjnych – zarządu), 502-3 (koszty pomocy dzieciom), 503-3 (koszty rehabilitacji i leczenia), 510-3 (pozostałe wydatki statutowe).

W aspekcie ewidencjonowania kosztów ze środków 1,5% pdoof oraz w kontekście omawianej *Polityki rachunkowości* kontrola przedstawia następujące ustalenia.

Zgodnie z *Polityką rachunkowości* okazaną podczas rozpoczęcia czynności kontrolnych: *Ewidencję i rozliczanie kosztów prowadzi się na kontach zespołu 4 i 5 z rozwinięciem analitycznymi, zgodnie z załączonym planem kont*²².

Okazano jednak wyłącznie wydruki z ewidencji księgowej kont księgowych zespołu 5. Kontrola ustaliła, że w ewidencji księgowej nie prowadzono kont kosztowych w ramach zespołu 4, a więc niezgodnie z przyjętą *Polityką rachunkowości*. Przedstawiciel Fundacji potwierdził powyższy stan faktyczny: *Fundacja zawsze prowadziła ewidencję kosztów na kontach zespołu 5 i nie używała kont zespołu 4*. Wyjaśniono także: *Trudno nam ustosunkować się do pytania, dlaczego obecna księgowa nie wprowadziła w planie kont księgowych oraz w ewidencji księgowej konta kosztowe zespołu nr 4. (...) Zarząd Fundacji w dobrej wierze powierzył prowadzenie księgowości firmie rachunkowej „Koma” i był przekonany, że wszystkie sprawy księgowo-finansowe są prowadzone rzetelnie i transparentnie. (...) Na najbliższym posiedzeniu Zarządu zostaną podjęte decyzje na temat polityki finansowej Fundacji*.

W wyniku skierowania do Zarządu Fundacji pytania w powyższej kwestii Zarząd Fundacji podjął *Uchwałę nr 1/07/2025 r. z dnia 22.07.2025 r. w sprawie przyjęcia polityki rachunkowości z mocą wsteczną*²³.

²² Jak wskazano w treści głównej, do *Polityki rachunkowości* nie został dołączony zakładowy plan kont.

²³ Na posiedzeniu Zarządu Fundacji zwołanym w trybie pilnym, co wynika z protokołu posiedzenia Zarządu 22.07.2025 r., sporządzonego przez Sekretarza Zarządu i przedstawiciela Fundacji wyznaczonego do kontaktu z kontrolą. Z protokołu posiedzenia wynika ponadto, że Fundacja nie była w stanie odnaleźć uchwały, którą przyjęto *Politykę rachunkowości*,

Jak wynika z ww. uchwały, celem jej podjęcia było *usystematyzowanie dokumentacji finansowej, potwierdzenie stanu faktycznego od początku powstania Fundacji*.

Z ww. uchwały jednoznacznie wynika, że obowiązuje ona z mocą wsteczną od dnia rozpoczęcia działalności Fundacji, tj. od 14.12.2001 r.

Kontrola zauważa zatem, że w toku czynności kontrolnych Zarząd Fundacji dokonał zmiany *Polityki rachunkowości* w zakresie ewidencjonowania kosztów (do dokumentu wprowadzono zapis: *Ewidencję i rozliczanie kosztów prowadzi się na kontach zespołu 5 z rozwinięciem analitycznymi, zgodnie z załączonym planem kont*), a zatem *de facto* Fundacja „zalegalizowała” nieprowadzenie ewidencji kosztów na kontach zespołu 4 przez prawie 24 lata.

W opisywanej kwestii kontrola pozyskała opinię prawną²⁴ o treści:

Przedmiot opinii:

Ocena niestandardowego stanu faktycznego powstałego w trakcie kontroli polegającego na wprowadzeniu przez jednostkę kontrolowaną podczas kontroli Polityki rachunkowości z mocą wsteczną.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.), dalej „ustawa”,

Stan faktyczny:

Zgodnie z wnioskiem

Analiza prawna:

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy, ilekroć w ustawie jest mowa o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości - rozumie się przez to wybrane i stosowane przez jednostkę rozwiązania dopuszczone ustawą, w tym także określone w MSR, zapewniające wymaganą jakość sprawozdań finansowych.

W myśl art. 10 ust. 1 ustawy, jednostka powinna posiadać dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości.

Stosownie od art. 10 ust. 2 ustawy kierownik jednostki ustala w formie pisemnej i aktualizuje dokumentację, o której mowa w ust. 1.

Zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy, w celu rzetelnego i jasnego przedstawienia sytuacji jednostka może, ze skutkiem od pierwszego dnia roku obrotowego, bez względu na datę podjęcia decyzji, zmienić dotychczas stosowane rozwiązania na inne, przewidziane ustawą. Zmiana dotychczas stosowanych rozwiązań wymaga również określenia w informacji dodatkowej wpływu tych zmian na sprawozdania finansowe wymagane innymi przepisami prawa, jeżeli zostały one sporządzone za okres, w którym powyższe rozwiązania uległy zmianie. W przypadku takim należy w sprawozdaniu finansowym jednostki za rok obrotowy, w którym zmiany te nastąpiły,

co – jak zapisano w dokumencie – mogło wynikać z częstych przeprowadzek, przeoczeń, zmian składu Zarządu. Wskazane okoliczności prowadzą także do wniosku o konieczności uporządkowania dokumentacji organizacji.

24 Sporządzona przez radcę prawnego w Łódzkim Urzędzie Wojewódzkim w Łodzi, opinia z 4.09.2025 r.

podać przyczyny tych zmian, określić liczbowo ich wpływ na wynik finansowy oraz zapewnić porównywalność danych sprawozdania finansowego dotyczących roku poprzedzającego rok obrotowy, w którym dokonano zmian. Skutki zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości odnosi się na kapitał (fundusz) własny i wykazuje jako zysk (stratę) z lat ubiegłych.

Polityka rachunkowości nie jest konstruktem niezmiennym, który trwa w stałej formie od momentu powstania podmiotu aż do jego przekształcenia czy likwidacji. Zmiany w polityce rachunkowości są konieczne, dopuszczalne, a czasem wręcz wskazane. Co do zasady, są możliwe z początkiem nowego roku obrotowego, niezależnie od momentu podjęcia decyzji w tej sprawie (art. 8 ust. 2 ustawy). (D. Korzeniowska [w:] E. Maruszewska (red.) Ustawa o rachunkowości. Komentarz. Legalis 2025).

Wnioski:

Nie jest możliwe dokonanie zmian w polityce rachunkowości w danym roku obrotowym po zakończeniu tego roku. Tym samym nie ma możliwości dokonywania zmian w poprzednich latach.

Jak wynika z opinii prawnej, działania Fundacji w zakresie *Polityki rachunkowości* są nielegalne. Opisane ustalenia skutkują stwierdzeniem nieprawidłowości w kwestiach:

- niezgodnego z *Polityką rachunkowości* nieprowadzenia układu kosztów na kontach zespołu 4,**
- prób „zalegalizowania” powyższego stanu poprzez przyjęcie w trakcie kontroli *Polityki rachunkowości* z mocą wsteczną o prawie 24 lata.**

Kontrola dodatkowo zwraca uwagę, że przyjmując *Politykę rachunkowości* z mocą wsteczną jednocześnie podano: *Potwierdzamy, że dotychczas prowadziliśmy rachunkowość zgodnie z zasadami wynikającymi z przepisów prawa poprzez koncesjonowane biuro rachunkowe*, co świadczy o:

- *primo* – braku świadomości prawnej organów Fundacji – w tym przypadku – w obszarze rachunkowości,
- *secundo* – niekonsekwencji działań.

Organy Fundacji powinny być świadome, że w istocie to one ponoszą odpowiedzialność za nieprawidłowości w zakresie rachunkowości jednostki. Decydując się na powierzenie prowadzenia księgowości podmiotowi zewnętrznemu, organy Fundacji winny były zagwarantować należyty poziom świadczenia usług księgowych.

W ewidencji księgowej funkcjonowały konta księgowe przeznaczone do rejestrowania operacji gospodarczych z zaangażowaniem środków 1,5% pdoof²⁵:

25 W tym miejscu wymienia się konta, na których w 2024 r. dokonywano księgowania faktycznie, a zatem nie wszystkie konta przewidziane planem kont miały zastosowanie w 2024 r.

- przychodów - 702 *Przychody z tytułu 1%*; 131-1 *Rachunek bieżący PKO BP SA 98-3121 rachunek podstawowy FUNDACJA* oraz pozostałe konta analityczne w ramach konta 131-1, przeznaczone do operacji gospodarczych dla poszczególnych beneficjentów organizacji;

- kosztowe – wszystkie o nazwie *Sfinansowane z 1%*: 550-1-50-3, 550-2-50-3, 550-4-50-3, 550-6-50-3 (grupa kont 550 dotyczy kosztów administracyjnych – zarządu), 502-3 (koszty pomocy dzieciom), 503-3 (koszty rehabilitacji i leczenia), 510-3 (pozostałe wydatki statutowe).

Jak wynika z powyższego zestawienia, nazewnictwo kont nie zostało dostosowane do wartości podoof przekazywanego przez urzędy skarbowe, tj. 1,5%. Brak dostosowania ocenia się jako uchybienie.

Na kontach księgowych, poza kontem 702, stwierdzono ewidencjonowanie operacji gospodarczych nie tylko dotyczących środków 1,5% podoof, ale także operacji z udziałem środków innych. A zatem ponownie należy wyprowadzić wniosek o niedochowaniu wymogu art. 27 ust. 2c (organizacja pożytku publicznego wyodrębnia w ewidencji księgowej środki, o których mowa w ust. 2, w tym wysokość środków wydatkowanych na promocję 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych, o której mowa w art. 27c ust. 1), co stanowi nieprawidłowość.

Dodatkowo wyjaśniono, że w planie kont księgowych nie wyodrębniono konta do księgowania kosztów reklamy / promocji, ponieważ 2024 r. Wskazano, że Fundacja nie prowadziła tego rodzaju działań ze środków 1,5% podoof. Podano, że akcje reklamowe / promocyjne Fundacja prowadzi bez angażowania środków 1,5% podoof na stronie Facebook, a podopieczni we własnym zakresie prowadzą wskazany rodzaj akcji celem pozyskania środków 1,5% podoof.

Tymczasem wśród dowodów księgowych stwierdzono fakturę zakupu materiałów, które mogą zostać uznane za promocyjne / reklamowe za 500 zł, opis na dowodzie księgowym: *1,5%* oraz zaksięgowanie zakupu na koncie księgowym przeznaczonym do księgowania operacji gospodarczych związanych ze środkami 1,5% podoof. Jak wyjaśniono, materiały były wykorzystywane na stoisku informacyjnym podczas wydarzenia kulturalnego (roll-up informacyjny), inne materiały (przypinki) stanowiły upominki przekazywane uczestnikom imprezy. Do wyjaśnień załączono fotografie z wydarzenia kulturalnego. W szczególności fotografia przedstawiająca roll-up informacyjny nie budzi wątpliwości kontroli, że przedmiot ten służył celom promocji / reklamy organizacji. Dziwi zatem stwierdzenie Fundacji, że przedmiotowe materiały nie miały charakteru promocji /

reklamy. Zdaniem kontroli omówione materiały powinny zostać zaliczone w zakres promocji / reklamy i zaksięgowane na – do tego przeznaczonych kontach księgowych.

Przypomina się więc o treści art. 27 ust. 2c ustawy OPP, a zatem należy w ewidencji księgowej przewidzieć odpowiednie konto dedykowane kosztom promocji / reklamy środków 1,5% pdoof na wypadek ewentualności wystąpienia promocji / reklamy finansowanej z kontrolowanych środków.

Natomiast w kwestii braku aktualizacji nazw kont – dostosowania do kwoty 1,5% pdoof – udzielono wyjaśnień: *Księgowość prowadzona jest za pomocą programu komputerowego Optima. Ustawienia programu i plan kont na dany rok kopiowane są automatycznie na podstawie roku poprzedniego. Brak aktualizacji nazwy konta wynika z przeoczenia pracownika. Nie ma wpływu na wartość księgowanych kwot.*

Mając na względzie złożone wyjaśnienia, kontrola stwierdza – w przedstawionej kwestii – stan uchybienia.

Jak wskazano wcześniej, w ewidencji księgowej wyodrębniono konta księgowe dla ewidencjonowania wpływów środków 1,5% pdoof dla poszczególnych beneficjentów. Powyższemu służą, m.in. konta księgowe analityczne w ramach konta 131 *Rachunek bieżący*²⁶.

Księgowość organizacji prowadzona była w 2024 r. przez podmiot zewnętrzny.

4. Wydatkowanie środków finansowych pochodzących z 1,5% pdoof otrzymanych w 2024 r.

W *Rocznym sprawozdaniu merytorycznym z działalności organizacji pożytku publicznego za rok 2024* opublikowanym pierwotnie na stronie Narodowego Instytutu Wolności wskazano, że wysokość kosztów poniesionych w okresie sprawozdawczym ze środków finansowych 1,5% pdoof wyniosła 182 602,11 zł.

Wymieniona kwota jest także równa kwocie kosztów nieodpłatnej działalności pożytku publicznego, sfinansowanych ze środków 1,5% pdoof.

W ww. sprawozdaniu (pkt III.3.3) podano działania, w ramach których poniesiono wydatki ze środków 1,5% pdoof:

Koszty rehabilitacji i leczenia 57 612,97 zł

²⁶ Są to przykładowo konta: 131-10, 131-20, 131-29, które posiadają oznaczenia obejmujące imię i nazwisko podopiecznego. Na potrzeby kontroli przedłożono wydruki z ewidencji księgowej kont analitycznych 131 – bilans otwarcia, obroty w 2024 r., saldo końcowe.

Koszty administracyjne 41 551,45 zł

Pomoc dzieciom 83 437,69 zł,

co daje kwotę łączną 182 602,11 zł.

Tymczasem w sprawozdaniu merytorycznym opracowanym przez Zarząd Fundacji 9.06.2025 r. za 2024 r.²⁷ wskazano w punkcie *Środki z 1,5% Rozliczenie* kwotę 144 167,12 zł²⁸.

Natomiast kwoty kosztów, które zaewidencjonowano w systemie księgowym w 2024 r. przedstawiają się następująco:

Konto księgowe	Kwota
502-3 <i>Koszty pomoc dzieciom Sfinansowane z 1%</i>	83 437,69
503-3 <i>Koszty rehabilitacji i leczenia Sfinansowane z 1%</i>	57 612,97
550-1-50-3 <i>Koszty administracyjne Sfinansowane z 1%</i>	2 898,21
550-2-50-3 <i>Koszty administracyjne Sfinansowane z 1%</i>	12 830,65
550-4-50-3 <i>Koszty administracyjne Sfinansowane z 1%</i>	25 346,59
550-6-50-3 <i>Koszty administracyjne Sfinansowane z 1%</i>	276,00
Łącznie:	182 402,11

W trakcie kontroli przedstawiciel Fundacji podał kwotę, którą uznał za prawidłową. W stosunku do danych księgowych zaprezentowanych w tabeli powyżej, wskazano inną kwotę zaksięgowaną na koncie 550-4-50-3 *Koszty administracyjne Sfinansowane z 1%*: 25 346,59 zł. Ponadto przedstawiciel organizacji podał, że do łącznej kwoty powinna zostać jeszcze włączona kwota 2 438,55 zł wynikająca z konta księgowego 510-3 *Koszty pozostałe wydatki statutowe*.

Uwzględniając te kwoty, łączna kwota kosztów wynosi **184 840,66 zł**.

W toku kontroli organizacja dokonała korekty sprawozdania zamieszczonego na stronie Narodowego Instytutu Wolności, co potwierdza kontrola po weryfikacji strony

27 Dokument inny niż sprawozdanie merytoryczne Fundacji opublikowane na stronie Narodowego Instytutu Wolności.

28 Jako suma kosztów w tabeli dotyczącej przekazanych kwot 29 beneficjentom Fundacji.

internetowej ww. podmiotu. Kwota 184 840,66 zł została także wykazana jako kwota kosztów nieodpłatnej działalności pożytku publicznego, sfinansowanych ze środków 1,5% pdoof.

W wyniku korekty ww. sprawozdania w pkt III.3.3 podano działania, w ramach których poniesiono wydatki ze środków 1,5% pdoof:

Pomoc dzieciom 83 437,69 zł,

Koszty rehabilitacji i leczenia 57 612,97 zł,

Koszty administracyjne 43 790,00 zł,

co daje kwotę łączną 184 840,66 zł.

Wykazanie pierwotnie w sprawozdawczości organizacji nieprawidłowej kwoty kosztów sfinansowanych ze środków 1,5% pdoof stanowi efekt nierzetelności procesu sprawozdawczego, tym samym nieprawidłowość. W przypadku, gdyby nie była prowadzona kontrola, dane sprawozdawcze Fundacji opublikowane na stronie internetowej Narodowego Instytutu Wolności byłyby nieprawidłowe.

Z kolei w sprawozdaniu merytorycznym opracowanym przez Zarząd Fundacji 9.06.2025 r. za 2024 r. wskazano w punkcie *Środki z 1,5% Rozliczenie* kwotę 144 167,12 zł²⁹. Przedstawiciel Fundacji wyjaśnił, że przedmiotowa kwota stanowi wartość środków z tytułu 1,5% pdoof przekazanych oddzielnie na subkonta beneficjentów Fundacji w 2024 r.

Biorąc pod uwagę, że łączna kwota kosztów Fundacji, wykazana w sprawozdaniach: finansowym i merytorycznym za 2022 r., wyniosła 223 743,12 zł, wysokość kosztów z 1,5% pdoof stanowi 82,6% wszystkich kosztów.

Zbadano wydatki poniesione przez Fundację sfinansowane ze środków 1,5% pdoof. Organizacja nabywała / refundowała / opłacała przede wszystkim: sprzęt sportowy, udział w zawodach sportowych, wynagrodzenie pracownika Fundacji, materiały promocyjne, usługi telekomunikacyjne, media (woda, czynsz, kanalizacja), przewóz podopiecznych, rehabilitację, leczenie, fizjoterapię, usługi księgowe, terapie logopedyczne, usługi hotelowe, kosmetyki, porady psychologiczne, zakupy spożywcze, artykuły papiernicze, urządzenia biurowe, odzież, obuwie, badania lekarskie, wyjazd służbowy, usługę informatyczną, czesne w szkole, paliwo do przewozu podopiecznych.

Ustalenia związane z niektórymi rodzajami wydatków opisano także w punkcie: *Dokumentacja dotycząca wydatków pokrywanych ze środków 1,5% pdoof.*

29 Jako suma kosztów w tabeli dotyczącej przekazanych kwot 29 beneficjentom Fundacji.

Pozostałe ustalenia.

Wyjaśniono, że:

- ze środków 1,5% podoof nie dokonywano zakupów środków trwałych, nie finansowano inwestycji i remontów;
- nie prowadzono akcji reklamowych / promocyjnych mające na celu pozyskiwanie środków 1,5% podoof.

Jednakże kontrola ustaliła inny stan faktyczny, co opisano we wcześniejszej części niniejszego dokumentu;

- z kontrolowanych środków finansowych nie pokrywano kosztów związanych z działalnością wolontariuszy organizacji;
- z kontrolowanych środków finansowano wynagrodzenie pracownika biurowego organizacji w kwocie 25 346,59 zł³⁰; nie finansowania wynagrodzenia z tytułu umów cywilnoprawnych;
- organizacja nie dystrybuowała w 2024 r. programu komputerowego służącego do rozliczeń podatkowych (umożliwiających wypełnienie zeznań podatkowych);
- w odniesieniu do dyspozycji art. 27aa ustawy OPP, określającej, że:
 - organizacja pożytku publicznego, która została uwzględniona w wykazie, o którym mowa w art. 27a, nie może wzywać do przekazania lub przekazywać środków finansowych pochodzących z 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz organizacji pożytku publicznego, które nie zostały uwzględnione w tym wykazie,
 - organizacja pożytku publicznego, która nie została uwzględniona w wykazie, o którym mowa w art. 27a, nie może wzywać do przekazania środków finansowych pochodzących z 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych za pośrednictwem organizacji pożytku publicznego, która została uwzględniona w tym wykazie,
- organizacja nie przekazywała w 2024 r. środków 1,5% podoof innym organizacjom pożytku publicznego oraz nie dysponowała środkami 1,5% podoof z innych źródeł niż z urzędów skarbowych;

- w kwestii wymogu art. 20 ust. 1 pkt 6 ustawy OPP, stanowiącego, że statut lub inne akty wewnętrzne organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 4, zabraniają: a) udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem organizacji

30 Umowy o pracę z 2.01.2024 r., 1.09.2024 r.

w stosunku do jej członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi członkowie, członkowie organów oraz pracownicy organizacji pozostają w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, zwanych dalej „osobami bliskimi”, b) przekazywania ich majątku na rzecz ich członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności, jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach, c) wykorzystywania majątku na rzecz członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, chyba że to wykorzystanie bezpośrednio wynika z celu statutowego, d) zakupu towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organizacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe - ustalono, że zapisy Statutu nie odzwierciedlają norm ustawowych, ponieważ występuje rozbieżność w zakresie zapisów określonych w lit. a) i d) cytowanego przepisu.

W powyższej kwestii wyjaśniono, że KRS zaakceptował Statut Fundacji w 2004 r. nie wnosząc zastrzeżeń do Statutu³¹. Rada Fundacji zaś uznała, że Statut jest zgodny z ustawą OPP, ponieważ KRS nie wniósł do niego zastrzeżeń. Zadeklarowano także: (...) *Fundacja nie podejmowała działań sprzecznych z treścią zapisów w ustawie. Fundacja pozostaje otwarta na dostosowanie zapisów statutu do zapisów ustawowych (...).*

Wobec cytowanych wyjaśnień kontrola zauważyła, że od 2004 r. ustawa OPP była nowelizowana, organy Fundacji powinny monitorować zmiany przepisów prawa i w razie konieczności dostosowywać postanowienia wewnętrznych aktów Fundacji do wymogów przepisów prawa powszechnie obowiązującego. KRS zaakceptował Statut organizacji w 2004 r., jednak od daty akceptacji przepisy ustawy OPP ulegały zmianie, a zatem organy Fundacji pozostawały w bezczynności nie wprowadzając zmian do Statutu. Stwierdzony stan faktyczny ocenia się jako nieprawidłowość.

5. Dokumentacja dotycząca wydatków pokrywanych ze środków 1,5% pdoof.

Zbadane zostały dowody księgowe / komplety dowodów księgowych w liczbie 105. Łączna kwota zbadanych wydatków organizacji: **152 669,52 zł**³².

31 Przedłożono dokumenty z 2004 r.: fragment Statutu z adnotacjami KRS.

32 W dalszej części dokumentu wskazano, jaka część tej kwoty stanowiła wydatki sfinansowane ze środków 1,5% pdoof

Stwierdzono, że:

- dokumentacja Fundacji była nieuporządkowana i w niektórych przypadkach fragmentaryczna, dowody księgowe związane z gospodarowaniem środkami 1,5% były niewyodrębnione od innych dowodów księgowych;
- w aspekcie nieusystematyzowania dokumentacji finansowej zidentyfikowano, że:
 - w większości przypadków zgromadzono oryginały dokumentów;
 - w niektórych przypadkach zgromadzono kopie / duplikaty faktur / rachunków, zaś brak było oryginałów;
 - w niektórych przypadkach zgromadzono oryginały i jednocześnie kopie faktur / rachunków dotyczących tego samego wydatku, zaś dekretacja księgowa (o której mowa dalej) została naniesiona na kopii faktur / rachunków.

Wyjaśniono, że co do zasady gromadzono oryginały dokumentów, zaś niekiedy Fundacja otrzymuje kopie dowodów księgowych. Wyjaśnienia są tylko w części zasadne, ponieważ jak wyżej wskazano, stwierdzono przypadki braku oryginałów, zaś obecność kopii, co ocenia się jako uchybienie;

- Zarząd Fundacji podjął 10.01.2022 r. uchwałę nr 1/01/2022, z której wynika pobieranie prowizji 10% od kwot przekazanych podopiecznym Fundacji jako koszty administracyjne i stałe Fundacji oraz prowizji 15% od wpłat środków 1% pdoof. Jak wynika z adnotacji Prezesa Zarządu Fundacji na uchwale, obowiązywała ona w 2024 r.

Na dowodach księgowych Fundacji brak jest adnotacji o pobraniu prowizji, czy zaksięgowaniu prowizji.

W aspekcie braku księgowania prowizji podano: *Nie ma prowadzonego oddzielnego konta księgowego do rozliczenia potrącanych prowizji. Potrącenie prowizji następuje raz w roku w momencie podliczania środków pieniężnych uzyskanych w danym roku i przekazywania ich na subkonta podopiecznych. Ewidencjonowane jest w postaci zestawień w tabelach WORD. Pobrane prowizje nie stanowią oddzielnego przychodu Fundacji, w związku z czym nie prowadzimy dodatkowego konta księgowego. Cały przychód z wpłat środków z 1,5% pdoof księgowany jest na koncie 702.*

Okazano tabele, w których wyszczególniono: beneficjentów, kwoty środków 1,5% pdoof przekazane z urzędów skarbowych na rzecz poszczególnych beneficjentów, wyliczone kwoty prowizji 15%, kwoty środków pdoof do przekazania beneficjentom po odliczeniu prowizji. Dokument ma jednak charakter dokumentu roboczego, nie stanowi wydruku

z ewidencji księgowej, nie wszystkie pola w tabelach zostały wypełnione. W dokumencie nie oznaczono rubryki, która odnosiłaby się do kwot prowizji 10%. Z dokumentu wynika kwota środków 1,5% pdoof otrzymanych w 2024 r.: 198 391,70 zł, a więc kwota wskazana w sprawozdawczości organizacji. Jak wynika z dokumentu, Fundacja odliczyła sobie z wpłat 1,5% pdoof kwotę 41 101,22 zł lub 11 055,70 zł. Podsumowując, kontrola zakwalifikowała dokument jako roboczy, niestanowiący podstawy do zasadniczych ustaleń kontroli.

Ewidencjonowanie prowizji, które pobiera Fundacja wymaga opracowania rzetelnego mechanizmu, także w ewidencji księgowej. Wszakże – wbrew złożonym wyjaśnieniom - prowizje stanowią przychody organizacji – są przecież dodatkowym źródłem finansowym, z którego Fundacja pokrywa koszty administracyjne;

- wszystkie zweryfikowane dowody księgowe / komplety dowodów księgowych zostały ujęte w ewidencji księgowej (w systemie księgowym);

- dowody księgowe zostały opatrzone:

- opisami wskazującymi na sfinansowanie wydatków ze środków 1,5% pdoof, przy czym przedmiotowe opisy nie figurują na części dowodów. Brak opisów wyjaśniony został przeoczeniem oraz specyfiką wydatków – na rehabilitację i leczenie. W jednym z wyjaśnień podano, że opis należy do rodziców / opiekunów podopiecznych, zaś brak opisu nie został zauważony przez pracownika obsługującego podopiecznych. Kontrola wskazuje, że skoro Fundacja wprowadziła mechanizm opisywania dowodów księgowych, winien on być stosowany konsekwentnie w odniesieniu do wszystkich dowodów. Niezauważenie braku opisu stanowi nierzetelność Fundacji. Brak opisów ocenia się jako nieprawidłowość.

Kontrola ponadto zauważyła, że brak opisów został także wyjaśniony nieegzekwowaniem opisów na dowodach księgowych przez rodziców / opiekunów. Złożone wyjaśnienia budzą wątpliwość, ponieważ to nie rodzic / opiekun ponosi odpowiedzialność za opisywanie dowodów księgowych, lecz Fundacja, która dysponuje środkami pdoof, świadczy działalność pożytku publicznego na rzecz określonej grupy osób i rozliczana jest przez odpowiednie instytucje państwa z prowadzonej działalności. Zatem Fundacja jako OPP powinna zadbać o należyte prowadzenie dokumentacji finansowej.

Z części opisów wprost wynika, że dokonano wydatków w ramach statutowych działań Fundacji, co nie budzi wątpliwości;

- pieczęciami dotyczącymi zatwierdzenia kwoty do zapłaty oraz pieczęciami dotyczącymi sprawdzenia dowodu księgowego pod kątem merytorycznym, formalnym i rachunkowym.

Przy pierwszej z wymienionych pieczęci zwykle figurował podpis osoby zatwierdzającej, natomiast przy drugiej z wymienionych pieczęci brak było podpisu osoby sprawdzającej. Wyjaśniono, że konieczność złożenia podpisu nie wynikała jednoznacznie z wewnętrznej instrukcji obiegu dokumentów Fundacji oraz że uznano, iż podpis przy pieczęci nt. zatwierdzenia do wypłaty stanowi jednocześnie potwierdzenie sprawdzenia innych aspektów. Kontrola natomiast zauważyła, że takiej instrukcji Fundacja nie przedstawiła, zatem nie można odnieść się do wyjaśnień. Brak podpisu przy pieczęci ocenia się jako jeden z przejawów nieuporządkowania dokumentacji księgowej oraz jako uchybienie.

Dodać należy, że pieczęcie, o których mowa w niniejszym punkcie, nie figurowały w niektórych dowodach księgowych, co ocenia się w takiej sytuacji jako nieprawidłowość;

- w zakresie elementu, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³³ (stwierdzenie sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacji), podpisu osoby odpowiedzialnej za te wskazania) – ustalono, że dowody księgowe opatrzone (przy czym – nie we wszystkich przypadkach) wskazaniem dekretacji księgowej, lecz bez podpisu osoby odpowiedzialnej za te wskazania.

W niektórych przypadkach do dowodów księgowych, niezawierających dekretacji dołączono polecenie księgowania (PK), które obejmowało wskazanie kont księgowych – w takiej sytuacji kontrola uznała, że część elementu dekretacji została zamieszczona. Wyjaśnienia złożone w opisywanej kwestii w istocie nie podają przyczyny braku dekretacji, ponieważ: 1) nie wszystkie wydatki księgowano w oparciu o PK, 2) skoro organizacja wprowadziła zasadę nanoszenia dekretacji na dowodach księgowych, winna stosować ją konsekwentnie.

Ponieważ jednak wszystkie skontrolowane wydatki były zaewidencjonowane w systemie księgowym oraz mając na uwadze art. 21 ust. 1a pkt 2 ww. ustawy³⁴, nie

33 Dz. U. z 2023 r., poz. 120 – publikator aktualny na początek okresu objętego kontrolą.

34 Można zaniechać zamieszczania na dowodzie danych, o których mowa: 2) w ust. 1 pkt 6, jeżeli wynika to z techniki

wnosi się uwag, poza konstatacją, iż Fundacja winna wprowadzić rozwiązanie w zakresie dekretacji stosowane do wszystkich dowodów księgowych, tj. albo zamieszczanie dekretacji, albo odstąpienie od jej zamieszczania z uwagi na ww. przepis ustawy o rachunkowości;

- do niektórych dowodów księgowych dołączono wnioski opiekunów podopiecznych, np. o refundację poniesionego wydatku, przy czym takich dowodów księgowych kontrola zidentyfikowała niewiele. Skoro Fundacja wprowadziła zasadę pisemnego wnioskowania przez rodziców / opiekunów podopiecznych o refundację kosztów, powinna egzekwować przekazywanie Fundacji pisemnych wniosków i włączać je do dokumentacji księgowej.

W tej kwestii zauważa się ponadto – w odniesieniu do niektórych wniosków - że Fundacja nie zadbała, aby wnioski te zostały podpisane w sposób czytelny, co budzi wątpliwości, ponieważ brak jest pewności, kto wnioskował do Fundacji o refundację wydatku;

- w 1 przypadku zaksięgowana została kwota inna niż wynikająca z dowodów księgowych (różnica wynosi 0,85 zł), co wyjaśniono pomyłką rachunkową. Jako nieprawidłowość ocenia się zaewidencjonowanie niewłaściwej kwoty;

- wystąpiło kilka przypadków, w których nie księgowano odrębnie każdego dowodu księgowego w ramach kompletu dowodów, lecz zaksięgowano poprzez PK łączną kwotę wynikającą z poszczególnych faktur / rachunków. Złożono w tej kwestii wyjaśnienia, które co prawda uznać można za zasadne, jednak dla zapewnienia przejrzystości ewidencjonowania kosztów zachęca się do wypracowania mechanizmów pozwalających zapewnić transparentność ewidencjonowania kompletów dowodów księgowych, z uwagi na stan faktyczny opisany w następnym akapicie.

Z jednym wyjątkiem w takich przypadkach zaksięgowana kwota łączna była prawidłowa;

- zidentyfikowano przypadki księgowania 1.02.2024 r. faktur wystawionych w 2023 r.. Wyjaśniono, że faktury zostały dostarczone organizacji dopiero w styczniu 2024 r. Organizacja winna wypracować zasady w zakresie terminów dostarczania jej dowodów księgowych do ewidencjonowania i opłacania;

- wystąpiły przypadki, kiedy dowody księgowe wystawione, np. kilka miesięcy przed końcem 2024 r. ewidencjonowane były dopiero z datą 31.12.2024 r.; dodatkowo zidentyfikowano przypadki, gdy faktury / rachunki wystawione jeszcze w 2023 r. księgowano nawet dopiero na koniec 2024 r.

Podano, że rodzice / opiekunowie podopiecznych nie dostarczają faktur / rachunków w dacie ich wystawienia, gromadzą dowody i dopiero po poniesieniu kosztów dostarczają dowody Fundacji. Na powyższe uwarunkowania wpływ ma także stan zdrowia podopiecznych. Dodatkowo wskazano, że poczyniono ustalenia z księgową organizacji, która zezwala na księgowania w latach następnych. Poinformowano także: *bardzo trudno jest wyegzekwować terminowe dostarczanie faktur czy opisy na fakturach i dlatego księgowanie dokonywane jest w innych terminach (...).*

Odnosząc się do wyjaśnień kontrola wskazuje, że:

1) wątpliwe jest, aby rodzice / opiekunowie nie ponosili kosztów bezpośrednio po wystawieniu faktury / rachunku za, np. badania medyczne lub w krótkim czasie po wystawieniu³⁵;

2) skoro dopuszczono możliwość księgowania wydatków w kolejnych latach, oznacza to, że w rachunkowości jednostki nie była przestrzegana zasada roku obrachunkowego, zamknięcia ksiąg rachunkowych, zaewidencjonowania kosztów w okresie ich poniesienia;

3) Fundacja dysponuje środkami 1,5% pdoof przekazywanymi przez instytucję państwową, a pochodzącymi od podatników, którzy podejmując decyzję o przekazaniu pdoof określonej OPP, jednocześnie obdarzają ją zaufaniem co do prowadzenia działalności pożytku publicznego i zarządzania ww. zasobami finansowymi. Dodatkowo gospodarowanie przez OPP środkami pdoof regulowane jest przepisami prawa. Zatem organizacja winna była wprowadzić takie mechanizmy rejestrowania wydatków ze środków pdoof, aby uczynić zadość przepisom prawa, w tym w dziedzinie rachunkowości, tym bardziej, że – jak wcześniej wskazano – koszty poniesione ze środków 1,5% pdoof stanowią 82,6% wszystkich kosztów organizacji.

Opisane praktyki ocenia się negatywnie;

- ujawniono przypadek zaksięgowania 31.12.2024 r. kwoty wydatku 4 668,88 zł za pomocą PK, do którego nie dołączono żadnych faktur / rachunków, które dokumentowałyby zasadność wydatku. Załączono wprawdzie wydruki z ewidencji księgowej, na których

³⁵ Wszakże na wystawianych fakturach / rachunkach wystawcy określają termin płatności, np. 14 dni od dnia wystawienia, albo poprzez wskazanie terminu, do którego płatność musi być dokonana. Wyjaśnienia zatem o dostarczaniu Fundacji dowodów księgowych dopiero po ich opłaceniu przez rodziców / opiekunów podopiecznych, kiedy owo dostarczenie nastąpiło w roku kolejnym i to po kilkunastu miesiącach od dnia wystawienia dowodu – nie mogą zostać uznane za zasadne.

naniesiono odręcznie ołówkiem nazwiska podopiecznych, lecz z całości dokumentacji nie można wywnioskować, na czyją rzecz poniesiono wydatek.

Wyjaśniono: Kwota wypłacona podopiecznym ze środków pochodzących z wpłat 1,5 % pdoof. zgromadzonych na przypisanych podopiecznym rachunkach bankowych. Kwota wynika z salda końcowego konta 240 na dzień 31.12.2024 obejmującego rozrachunki refundacji rehabilitacji i leczenia. Są to błędnie nadpłacone kwoty refundacji na przestrzeni lat. Z względu na trudne sytuacje poszczególnych podopiecznych zaksięgowano te wydatki jako koszty i nie egzekwowano zwrotu tych kwot od poszczególnych podopiecznych.

Analizowany przypadek prowadzi do wniosków o:

- 1) poważnym zaniechaniu przez Fundację obowiązku należytego udokumentowania poniesionych wydatków ze środków 1,5% pdoof,
- 2) nieprawidłowo dokonywanej refundacji kosztów na przestrzeni lat, a w konsekwencji nieegzekwowania odzyskania kwot od beneficjentów i finalnie zaksięgowania tych kwot jako kosztów;
- 3) dokonania w 2024 r. obrachunków za lata wcześniejsze, co oznacza nieprzestrzeganie zasad związanych z rokiem obrachunkowym.

Finalnie kontrola nie akceptuje kwoty 4 668,88 zł jako przeznaczonej na działalność pożytku publicznego.

Scharakteryzowany stan faktyczny zasługuje na ocenę negatywną.

- ujawniono przypadki zaksięgowania 31.12.2024 r. kwot 480 zł i 1760 zł za pomocą PK, przy czym brak jest na PK opisów dotyczących wydatków, brak jest także faktur / rachunków, które dokumentowałyby zasadność wydatków. Dodatkowo w tych przypadkach kontroli przedstawiono PK wydrukowane w marcu 2025 r. W opisanych przypadkach także przedstawia się wniosek o poważnym zaniechaniu przez Fundację obowiązku należytego udokumentowania poniesionego wydatku ze środków 1,5% pdoof;

Finalnie kontrola także nie akceptuje wyżej wskazanych kwot jako przeznaczonych na działalność pożytku publicznego.

Scharakteryzowany stan faktyczny zasługuje na ocenę negatywną.

- w odniesieniu do finansowania telefonii komórkowej podano, że Fundacja nie dysponuje własnymi telefonami i opłacano usługę dostarczania Internetu oraz telefon stacjonarny. Osoby wchodzące w skład Fundacji korzystają z prywatnych telefonów załatwiając sprawy organizacji. Przyjmuje się złożone wyjaśnienia;

- w kwestii finansowania podopiecznym kosztów paliwa do samochodów na potrzeby transportu na leczenie, rehabilitację, podano, że organizacja zna potrzeby podopiecznych z tym związane, natomiast nie była w stanie wyegzekwować dokumentowania i rozliczania paliwa, natomiast Zarząd Fundacji postanowił refundować koszty paliwa. Kontrola podnosi, że co do zasady nie zgłasza uwag do finansowania kosztów dowozu do lekarza czy na badania, lecz organizacja winna wdrożyć mechanizmy pozwalające wyegzekwować od rodziców / opiekunów podopiecznych uwiarygodnienie ponoszonych kosztów na cele związane ze statutową działalnością Fundacji;

- w 1 przypadku Prezes Zarządu Fundacji wypłacił z kasy Fundacji 500 zł. Udzielone w czasie kontroli wyjaśnienia nie wskazują powodu wypłacenia pieniędzy, tj. dokładnego określenia celu statutowego organizacji. Wskazano ogólnie: *na realizację celów statutowych*. Nie przedłożono dowodów potwierdzających wyjaśnienia o statutowych celach Fundacji. Dopiero po kontroli³⁶ Fundacja wykazała, na jakie cele przeznaczono kwotę 500 zł, przy czym podano, że kwota 500 zł nie pochodziła ze środków 1,5% pdoof. Zatem kwotę tę kontrola wyłącza z puli środków finansowych 1,5% pdoof.

Opisany przypadek stanowi także dowód na brak uporządkowania obszaru finansowo-księgowego organizacji;

- skontrolowane wydatki zostały zapłacone przez organizację – jednak nie w każdym przypadku Fundacja okazała stosowne dowody na opłacenie (potwierdzenia przelewów bankowych). Kontrola ustaliła kilka przypadków wątpliwych (związanych, np. z przelewem na inną kwotę niż wynikającą z dowodu księgowego). Mając powyższe na względzie, aspekt dokumentowania uiszczenia wydatków ocenia się pozytywnie z nieprawidłowościami.

Opisane ustalenia dowodzą poważnego nieuporządkowania działań Fundacji w obszarze rachunkowości, świadczą o poważnej nierzetelności w tym obszarze, stanowią jedną z przyczyn błędów i nieprawidłowości w sprawozdawczości organizacji za 2024 r. oraz prowadzą do wniosku o konieczności natychmiastowej modyfikacji sposobu realizacji zadań w zakresie rachunkowości jednostki. Obszar prowadzenia dowodów księgowych ocenia się ogólnie jako obarczony nieprawidłowościami.

6. Podsumowanie ustaleń kontroli.

³⁶ Na etapie dodatkowych wyjaśnień do protokołu kontroli.

Ustalenia kontroli, oparte o: zbadaną dokumentację organizacji (w tym dowody księgowe), wyjaśnienia udzielone przez przedstawicieli Fundacji wskazują na:

- bezwzględną konieczność podniesienia poziomu świadomości prawnej organów Fundacji;
- co do zasady wykonywanie, przez organy Fundacji, kompetencji ustawowych i statutowych, jednak w sposób nieskuteczny;
- konieczność określenia w Statucie Fundacji zakresu działalności odpłatnej / nieodpłatnej – zgodnie z wymogiem art. 10 ust. 3 ustawy OPP, albo dokonanie zmiany Statutu poprzez pozostawienie w nim wyłącznie działalności faktycznie prowadzonej, tj. nieodpłatnej;
- bardzo znaczną i poważną skalę nieuporządkowania rachunkowości jednostki. Dodatkowo działania organizacji podejmowane w toku kontroli, polegające m.in. na: ustalaniu stanu środków 1,5% pdoof na początek kontrolowanego okresu; przyjęcie *Polityki rachunkowości* z mocą wsteczną o prawie 24 lata; skutkują wyprowadzeniem wniosku o – zarówno nierzetelności prowadzenia ksiąg finansowych Fundacji i procesów sprawozdawczych, jak i o braku wiarygodności Fundacji w obszarze rachunkowości. Opisane okoliczności pozwalają sformułować także wniosek dotyczący konieczności objęcia Fundacji kompleksowym audytem finansowym, przeprowadzanym, np. przez biegłego rewidenta;
- konieczność utworzenia w ewidencji księgowej i zakładowym planie kont – konta księgowego do rejestrowania zdarzeń związanych z promocją / reklamą organizacji, w tym finansowaną ze środków 1,5% pdoof;
- konieczność aktualizacji wewnętrznych regulacji organizacji, ewidencji księgowej do prawidłowej wysokości środków pdoof, którymi OPP może dysponować. tj. 1,5%;
- potrzebę wypracowania i konsekwentnego stosowania pisemnych wewnętrznych zasad gospodarowania środkami 1,5% pdoof, np. wnioskowania przez rodziców / opiekunów podopiecznych o refundację wydatków, uwiarygodniania kosztów ponoszonych na zakup paliwa, terminów dostarczania przez rodziców / opiekunów podopiecznych dowodów księgowych do ewidencjonowania i opłacania;
- konieczność księgowania prowizji ze środków 1,5% pdoof, które pobiera organizacja, z przeznaczeniem na koszty administracyjne organizacji;
- konieczność uporządkowania / opracowania nowej *Polityki rachunkowości* wraz z niebudzącym wątpliwości zakładowym planem kont uwzględniającym konta księgowe przeznaczone do rejestrowania przychodów i wydatków ze środków 1,5% pdoof. Realizacja przedmiotowego wniosku powinna zostać wykonana z uwzględnieniem uwag opisanych w niniejszym dokumencie.

Powyższe wskazanie wynika z normy art. 27 ust. 2c ustawy OPP: organizacja pożytku publicznego wyodrębnia w ewidencji księgowej środki, o których mowa w ust. 2, w tym wysokość środków wydatkowanych na promocję 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych, o której mowa w art. 27c ust. 1;

- wypracowanie w *Polityce rachunkowości* mechanizmów pozwalających na rzetelne ewidencjonowanie i ustalanie stanu środków 1,5% pdoof, które organizacja będzie posiadać na koniec i początek kolejnych okresów sprawozdawczych;
- konieczność rozważenia zmiany podmiotu zewnętrznego świadczącego na rzecz Fundacji usługi księgowe;
- bezwzględna konieczność wprowadzenia mechanizmów zapewniających należyte prowadzenie i opisywanie dowodów księgowych, z uwzględnieniem kwestii poruszonych w punkcie: *Dokumentacja dotycząca wydatków pokrywanych ze środków 1,5% pdoof*;
- potwierdzenie wydatkowania na cele statutowe środków 1,5% pdoof w kwocie **145 260,64 zł**, co wypełnia dyspozycję art. 27 ust. 2 ustawy OPP;

Na podstawie ww. normy prawnej otrzymane przez organizację pożytku publicznego środki finansowe pochodzące z 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych mogą być wykorzystane wyłącznie na prowadzenie działalności pożytku publicznego.

Warto zauważyć, że w odniesieniu do niektórych wydatków kontrola zadała pytanie o ich przeznaczenie. Uzyskane wyjaśnienia pozwalają stwierdzić, że koszty poniesione zostały zgodnie z założeniami Statutu Fundacji – na działalność pożytku publicznego.

Co do niektórych finansowanych kosztów zachęca się Fundację do wprowadzenia mechanizmów pozwalających wyegzekwować od rodziców / opiekunów podopiecznych uwiarygodnienie ponoszonych kosztów na cele związane ze statutową działalnością Fundacji.

Podsumowanie ustaleń kontroli w kwestii ogólnej skontrolowanej kwoty oraz skontrolowanej kwoty środków 1,5% pdoof przeznaczonych na statutową działalność Fundacji	
Wartość skontrolowanych wydatków Fundacji	152 669,52 zł
Wartość skontrolowanych wydatków Fundacji sfinansowanych ze środków 1,5% pdoof	152 169,52 zł (152 669,52 - 500)
Wartość skontrolowanych wydatków potwierdzona przez kontrolę i udowodniona przez Fundację, że została sfinansowana ze środków 1,5% pdoof i przeznaczona na statutową działalność Fundacji	145 260,64 zł (152 169,52 – 4 668,88 – 480 – 1760) 95,5% kwoty wydatków sfinansowanych ze środków 1,5% pdoof

- rzetelne przygotowywanie się na potrzeby przyszłych kontroli.

Organy Fundacji są odpowiedzialne za stany faktyczne stanowiące podstawę do opisanych wniosków.

Zalecenia pokontrolne.

Na podstawie ustaleń kontroli zobowiązuję organizację do wykonania następujących zaleceń, przy uwzględnieniu wszystkich uwag opisanych w niniejszym dokumencie:

[w obszarze organizacyjno-prawnym]:

1. zwiększenia świadomości prawnej osób wchodzących w skład organów Fundacji, w tym monitorowania zmian przepisów prawa, mających zastosowanie do działalności pożytku publicznego i działalności Fundacji;
2. określenia w Statucie Fundacji zakresów działalności odpłatnej i nieodpłatnej pożytku publicznego – celem wypełnienia normy art. 10 ust. 3 ustawy OPP;
3. dostosowania Statutu i innych aktów wewnętrznych Fundacji do przepisów prawa powszechnie obowiązującego, w tym w zakresie norm odnoszących się do gospodarowania majątkiem OPP (art. 20 ust. 1 pkt 6 ustawy OPP);
4. należytego sprawowania funkcji kontrolno-nadzorczej nad organizacją przez Radę Fundacji oraz podniesienia jakości tych działań;
5. podejmowania decyzji, przez organy Fundacji, w sposób formalny – rekomenduje się formę pisemną, np. w postaci uchwał³⁷;
6. wypełniania wymogu art. 20 ust. 1 pkt 3 ustawy OPP, w myśl którego organizacją pożytku publicznego może być organizacja pozarządowa oraz podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 4, z zastrzeżeniem art. 21, która spełnia łącznie następujące wymagania: (...) 3) nadwyżkę przychodów nad kosztami przeznacza na działalność, o której mowa w pkt 1;

[w obszarze finansowo-księgowym]:

7. wykazywania, w sprawozdawczości Fundacji, prawidłowych i rzetelnych danych finansowych;
8. odrębnego rejestrowania – w ewidencji księgowej – operacji gospodarczych związanych ze środkami 1,5% pdoof – zgodnie z normą art. 27 ust. 2c ustawy OPP - organizacja pożytku publicznego wyodrębnia w ewidencji księgowej środki, o których

37 Forma taka umożliwi udokumentowanie działań organów organizacji.

mowa w ust. 2, w tym wysokość środków wydatkowanych na promocję 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych, o której mowa w art. 27c ust. 1.

Powyższe zalecenie odnosi się zarówno do ewidencjonowania przychodów jak i wydatków sfinansowanych ze środków 1,5% pdoof.

W ramach wskazanego zalecenia należy wypracować w ewidencji księgowej prawidłowe mechanizmy rejestrowania – w szczególności kosztów finansowanych ze środków 1,5% pdoof, w tym dotyczących promocji / reklamy organizacji.

Kontrola zaleca także wdrożenie nowej *Polityki rachunkowości*, w której prawidłowo zostaną uregulowane wszystkie kwestie zakwestionowane przez kontrolę;

9. zapewnienia prawidłowości i transparentności prowadzenia księgowości Fundacji oraz zapewnienia wiarygodności ksiąg rachunkowych jednostki.

W ramach powyższego zalecenia rekomenduje się rozważenie przez Fundację objęcia obszaru finansowego organizacji kompleksowym audytem finansowym, przeprowadzanym, np. przez biegłego rewidenta³⁸;

10. należytego i transparentnego prowadzenia dokumentacji finansowo-księgowej (dowodów księgowych), wypracowania zasad kompletowania dowodów księgowych, ich opisywania oraz weryfikacji pod względem formalnym, rachunkowym i merytorycznym; wdrożenia zasad zatwierdzenia wydatków do zapłaty ze środków 1,5% pdoof.

Nadto należy prowadzić dokumentację finansową-księgową w sposób uporządkowany, usystematyzowany;

11. egzekwowania od rodziców / opiekunów podopiecznych dowodów poniesienia wydatków na rzecz podopiecznych oraz bezwzględnego włączania tych dowodów do dokumentacji finansowej Fundacji w celu udowodnienia przeznaczenia środków 1,5% pdoof na statutowe cele Fundacji.

W ramach powyższego zalecenia należy ponadto opracować zasady, w tym określić terminy przekazywania Fundacji, przez rodziców / opiekunów podopiecznych, dowodów poniesienia wydatków na rzecz podopiecznych;

12. w prowadzeniu rachunkowości Fundacji – przestrzegania zasady roku obrachunkowego;

13. należytego dokumentowania dokonania wydatków sfinansowanych ze środków 1,5% pdoof na cele statutowe Fundacji;

14. rzetelnego przygotowywania się na potrzeby przyszłych kontroli.

38 Mając na względzie ustalenia kontroli, zwraca się uwagę, że audyt finansowy powinien objąć okres kilku lat wstecz, celem kompleksowego zbadania prowadzenia ksiąg rachunkowych, przepływów finansowych, itp.

Pouczenie:

Zgodnie z art. 32 ustawy OPP wystąpienie pokontrolne zawiera ocenę stanu faktycznego wynikającą z ustaleń zawartych w protokole kontroli, w tym opis ustalonych uchybień, z uwzględnieniem przyczyn ich powstania, zakresu, skutków oraz osób odpowiedzialnych za ich powstanie, a także termin usunięcia uchybień, nie krótszy niż 30 dni od dnia doręczenia wystąpienia pokontrolnego.

Wobec powyższego zwracam się o przedłożenie stosownej informacji w terminie **50 dni** od dnia doręczenia wystąpienia pokontrolnego.

WOJEWODA ŁÓDZKI

Dorota Ryl